

2024

Beredskab for negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter

Lemvig kommune

18-07-2024

*Beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af
negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter
blandt børn, unge og deres familier i Lemvig kommune
er godkendt af kommunalbestyrelsen i Lemvig kommune den 27. november 2024.*

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund.....	3
2. Introduktion.....	3
3. Organisering og samarbejde	8
4. Kommunikation	11
Bilag 1. Støtte til børn efter partnerdrab i familien	12

1. Baggrund

I Barnets Lov §15, stk. 3. er det præciseret, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog som minimum hvert fjerde år.

2. Introduktion

2.1 Formålet med beredskabet

Det primære formål med et beredskab på området for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol er at forhindre de opstår eller forværres. Det handler derfor om, at der så tidligt som muligt sættes ind med den rette indsats.

Beredskabet henvender sig primært til ledere samt relevante medarbejdere inden for både myndighed og almenområdet i Lemvig Kommune, som er i kontakt med børn og unge, der kan være berørt af æresrelaterede konflikter og/eller negativ social kontrol.

Med beredskabet ønskes at anskueliggøre Lemvig Kommunes organisering, beredskab og indsats til forebyggelse og håndtering af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

- Beredskabets formål er at sikre viden og information til fagpersoner og myndighedspersoner i Lemvig Kommune omkring æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.
- Beredskabets formål er at konkretisere strukturen/sagsflowet ved henvendelser
- Beredskabet skal understøtte 'Barnets Lov', Lemvig kommunes strategi for børn og unge (den sammenhængende Børne- og Ungepolitik) samt Beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af radikaliserings og ekstremisme blandt børn, unge og/eller borgere.

2.2 Ansvar og opfølgning

Barnets lov § 15, stk. 3:

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres.¹

Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog som minimum hvert fjerde år.

¹ Der er udarbejdet et selvstændigt beredskab vedrørende radikaliserings og ekstremisme: *Beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af radikaliserings og ekstremisme blandt børn, unge og/eller borgere.*

2.3 Definitioner på området

Æresrelateret konflikt:

Ved en æresrelateret konflikt forstås "en konflikt, som knytter sig til et eller flere familiemedlemmers opfattelse af, at et andet familiemedlem har krænket familiens ære. Det kan f.eks. opstå i tilfælde, hvor pågældende har en kæreste, har et seksuelt forhold uden for ægteskab, har valgt en ægtefælle mod familiens ønske, er homoseksuel, ønsker skilsmisse m.v. Både mænd og kvinder kan blive udsat for æresrelaterede konflikter." Negativ social kontrol kan i nogle tilfælde føre til æresrelaterede konflikter.

Æresrelaterede konflikter kan komme til udtryk som:

- Overvågning fx tjek af mobil eller brug af computer
- Familien bestemmer, hvilken uddannelse man som ung skal påbegynde
- Adfærdsbegrænsninger og kontrol af bevægelsesfrihed
- Psykisk vold fx trusler eller verbal chikane
- Fysisk vold
- Isolation og eksklusion
- Tvangsægteskaber
- Genopdragelsesrejser
- Pres til ikke at blive skilt

Negativ social kontrol:

Der er tale om negativ social kontrol, når individet gennem pres, tvang eller vold begrænses i sin livsudfoldelse og sin ret til selvstændige valg angående eget liv og fremtid. Det kan handle om retten til at bestemme over sit eget liv:

- Krav om bestemt påklædning.
- Overvågning, tjek af telefon, mails, opfordring til at holde øje med søskende i det offentlige rum.
- Forbud mod at have fritidsaktiviteter eller et "almindeligt" socialt liv, herunder forbud mod at ses med venner og kolleger af det modsatte køn. Forbud mod at vælge venner.
- Forbud mod at deltage på arbejdsmarkedet og/eller manglende adgang til egen økonomi (særlig for kvinder), forbud mod valg af uddannelse, kærester eller ægtefælle.
- Isolation og eksklusion fra familie og slægtninge eller trusler herom.
- Følelsesmæssigt pres, skyld og skam, - trusler, verbal chikane samt psykisk og fysisk vold.
- Familie som bestemmer over børneopdragelsen.
- Ufrivilligt udlandsophold / genopdragelsesrejse.

Negativ social kontrol udøves primært af familien, men også blandt de unge. De unge kan dermed komme i en dobbelt position som værende udsat for negativ social kontrol af f.eks. forældrene og selv udøve negativ kontrol af for eksempel søskende.

Social kontrol findes i alle kulturer og handler om at påvirke et andet menneskes adfærd i en bestemt retning gennem kontrol. Social kontrol findes i hverdagslivet og i interaktionen mellem mennesker, ikke

mindst kan det være en del af børneopdragelsen. Det kan derfor være vanskeligt at trække en klar grænse mellem for eksempel børneopdragelse og negativ social kontrol. Social kontrol bliver til negativ social kontrol, når de børn, unge og voksne, som udsættes for social kontrol, mistrives og/eller hindres i at udfolde eller udvikle deres rettigheder.

2.4 Bekymringstegn og opmærksomhedspunkter

Hvornår bør der handles?

Personer, der udsættes for negativ social kontrol og/eller fysisk eller psykisk vold begrundet i ære skal hjælpes, så de kan leve et frit liv efter eget ønske.

Udfordringer med æresrelaterede konflikter og social kontrol kan være både svære at opdage, samt at håndtere for den enkelte frontmedarbejder. Det er derfor afgørende, at medarbejderne er klædt på til at opdage og håndtere æresrelaterede konflikter og social kontrol, samt at de ved, hvor de kan hente rådgivning og sparring.

Tegnene nedenfor kan være en indikation af, at en borger enten udsættes for æresrelaterede konflikter eller social kontrol. Medarbejdere skal være opmærksomme herpå og altid reagere, når de ser disse tegn. Tegnene bør aldrig stå alene, men bør altid sammenholdes med den øvrige viden om den pågældende og dennes familieforhold.

Fagpersoners observationer er vigtige for at vurdere om de symptomer og signaler, som den pågældende borger udviser, er tegn på generel mistrivsel eller tegn på, at borgeren er i en æresrelateret konflikt eller berørt af negativ social kontrol.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at de berørte ofte vil gøre meget for at skjule, at de er udsat for en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol.

Eksempler på bekymringstegn:

- Følges konsekvent af forældre, søskende eller anden familie til og fra skole.
- Mange sociale restriktioner af barnet eller den unge; f.eks. i forhold til adfærd, venskaber, fritid, klasseaktiviteter, lejrskole, kommunikation via mobil og sociale medier og uddannelsesvalg.
- Kontrol og overvågning.
- Dobbeltliv af hensyn til familien.
 - Styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder.
- Frygt for at tage hjem.
- Ulovligt fravær i skolen.
- Fysisk/psykisk vold.
- Isolering, indespærring, trusler, fysisk og psykisk vold, pres, undertrykkelse eller lignende problematikker.
- Henvendelser fra netværket med konkret viden om æresrelateret konflikt.

- Mistanke om genopdragelsesrejser/ufrivilligt udenlandsophold.
- Familien skal rejse til forældrenes hjemland i en længere periode.
- Der tales om forlovelse i hjemmet.
- Søster eller bror har været udsat for pres fx til ægteskab.
- Den unge stikker af, grundet frygt for tvunget ægteskab (fx fordi den unge har opdaget en flybillet, bryllupstøj er købt eller lign.).

Sikkerhed

I arbejdet med borgere udsat for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol er det primære fokus at få skabt sikkerhed omkring borgeren.

Sikkerhedsperspektivet i disse sager spænder helt fra vurdering af evt. udeladelse af oplysninger i partshøring af forældre, over sikkerhed if. til mobiltelefoner og sociale medier til anbringelse af unge på sikre opholdssteder.

I henhold til Barnets lov § 18 stk. 1 – 3² og § 137 stk. 2³ er der krav om en risikovurdering, hvis den screening der udføres i forbindelse med en evt. underretning viser, at der er tale om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol.

Fagpersoner er altid velkomne til at kontakte Børne & Familierådgivningen for sparring, hvis de er i tvivl om, hvad de skal gøre.

Særlige opmærksomhedspunkter

Når man som fagperson sidder med mistanke, bekymring eller viden om, at et barn under 18 år er udsat for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol, er det vigtigt at tale med barnet alene, før man taler med forældrene. Trusselsniveauet for barnet kan øges, når familien bliver informeret om, at myndighederne er involveret.

Der er hjemmel i forvaltningsloven til at undlade at partshøre forældrene i dele af sagens dokumenter, og ligeledes til at undtage dele af dokumenterne fra aktindsigt.⁴

Barnets ret til bisidder. Kommunens ret til at tilsidesætte barnets valg af bisidder.⁵

Inden forældrene informeres om en evt. underretning, skal der tages stilling til barnets sikkerhed; er det nødvendigt at anbringe barnet udenfor hjemmet, eller kan barnet fortsat opholde sig i hjemmet?

² § 18, Stk. 3. Viser vurderingen efter stk. 1, at der kan være tale om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol, har kommunalbestyrelsen pligt til at foretage en risikovurdering, inden barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen.

³ § 137, Stk. 2. Til brug for en vurdering af en underretning efter ..., kan der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor, herunder når der er bekymring for, at barnet eller den unge kan være udsat eller i risiko for negativ social kontrol eller en æresrelateret konflikt.

⁴ Forvaltningsloven §§ 19, stk. 2, nr. 4 og 15b, stk. 1 nr. 5

⁵ Barnets lov § 6

Ved anbringelse kan der træffes afgørelse om, at forældrene ikke oplyses om anbringelsesstedet.⁶

Hvis barnet er i hjemmet, skal der laves plan for:

- Hvad gør barnet, hvis situationen eskalerer.
- Hvem kan barnet kontakte for hjælp.
- Hvem og hvordan følges der op på situationen.
- Hvem reagerer og hvordan, hvis barnet ikke vender tilbage på aftalte tidspunkter.

Særlige opmærksomhedspunkter ift. digital sikkerhed

Hvad enten barnet/den unge opholder sig i hjemmet eller anbringes uden for hjemmet, er det vigtigt, at fagpersoner har fokus på og viden om at rådgive om digital sikkerhed.

- Slå alle GPS og lokalitetstjenester fra på mobiltelefon, iPad og computer.
- Deaktivér "Find min iPhone".
- Ændre koder til de sociale medier.
- Ændre kode til e-mail eller opret ny.
- Spær NemID.
- Spær Dankort og evt. konto.
- Vær opmærksom på, at forældre kan have adgang til børnenes konto via Netbank.
- Vær opmærksom på IKKE at lægge billeder af ens omgivelser op på de sociale medier.

Særlige opmærksomhedspunkter if. til transport til sikkert opholdssted

- Sluk for mobiltelefonen. Tænd først igen efter aftale med personale på sikkert opholdssted.
- Undgå taxa.
- Ved transport i bil:
 - Kontakt politiet for rådgivning angående sikkerhed.
 - Politiet kan evt. kontaktes for at bistå med transporten.
 - Sørge for at borgeren kommer uset ind i bilen.
 - Sørge for at borgeren ikke er synlig fra bilen på vej ud af byen.
 - Observere området de forlader for evt. holdende biler, personer mv. Vær opmærksomme på, om disse dukker op senere hen.
 - Kør ind på rasteplasser flere gange undervejs og vær opmærksom på, om biler følger efter. Undgå udstigning!

⁶ Barnets lov § 105

3. Organisering og samarbejde

3.1 Målgruppe

Hvem udsættes for æresrelaterede krænkelser og negativ social kontrol?

Æresrelaterede krænkelser og negativ social kontrol kan ramme alle borgere. Dette beredskab understøtter alle børn og unge under 18 år i Lemvig kommune, som udsættes for æresrelaterede krænkelser og negativ social kontrol, uanset køn, alder og sociale samfundslag.

Børn og unge, der er berørt af æresrelaterede krænkelser og negativ social kontrol, findes ofte i familier, hvor kollektivets interesser står over individets. Disse familier er ofte præget af et stærkt køns- og aldershierarki, hvor manden anses som familiens overhoved, og hvor kvinder er bærere af familiens ære. Erfaringer peger på, at det for børn og unge ofte vil være i teenageårene, hvor det handler om identitetsdannelse og dermed måske opgør med familiens normer og traditioner, vi møder dem.

3.2 Organisering i Lemvig Kommune

Barnets lov har kun fokus på personer under 18 år, men målgruppen er bred, når der er tale om æresrelaterede krænkelser og negativ social kontrol. Alle kan potentielt stå i en æresrelateret konflikt eller blive udsat for negativ social kontrol, ligesom de kan udsætte andre for det.

Som tidligere nævnt er dette beredskabs målgruppe børn og unge, og derfor er opgaven primært forankret i Børne & Familierådgivningen i Lemvig kommune.

3.3 Vigtige samarbejdspartnere i opsporingen

Der er mange enheder og institutioner, der har en aktiv rolle i den tidlige opsporing af børn, unge og familier i mistrivsel.

Der, hvor det generelle forebyggende og sundhedsfremmende arbejde er i fokus, kræver det et særligt fokus på børn og unge i mistrivsel – herunder æresrelaterede krænkelser og negativ social kontrol.

I Lemvig Kommune har følgende enheder et særlig skærpet fokus, da de kommer i hjemmene hos borgerne:

- Rådgivere fra Børne & Familierådgivningen
- Sundhedsplejen
- Afsnit for forebyggelse og behandling
- UCS's kontaktpersoner
- SSP-konsulenten

Tilbud, der møder børn og unge i dagligdagen i Lemvig kommune har et særligt skærpet fokus:

- Dagplejen
- Daginstitutioner
- Folkeskoler, friskoler og ungdomsuddannelser

3.4 Kontakt i Lemvig Kommune

Har man at gøre med børn og unge under 18 år kan man bl.a. kontakte:

- **Infohus Lemvig/SSP Lemvig** for sparring på området æresrelaterede krænkelser og negativ social kontrol
- **Børne & Familierådgivningen** for sparring og evt. underretning i en konkret sag:

Er du bekymret for et barns udvikling eller trivsel, har du en særlig pligt til at kontakte Børne & Familierådgivningen for sparring eller if. til en underretning.

Telefon: 96631328

Mail til: underretninger@lemvig.dk

➤ **Den sociale døgnvagt:**

Ved akutte henvendelser der ikke kan afvente normal åbningstid, kontaktes Lemvig kommunes sociale døgnvagt gennem Midt og Vestjyllands politi på tlf. 114.

3.5 Andre kontaktmuligheder for sparring og viden for samtlige aldersgrupper

- **MÆRK** koordinerer den samlede nationale indsats mod æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. MÆRK er forankret i Styrelsen for Integration og International Rekruttering (SIRI) under Udlændinge -og Integrationsministeriet.

MÆRK har f.eks. ansvaret for:

- **Sikkerhedskonsulentordningen**, som er kommunalt forankret, men dækker hver en region. Sikkerhedskonsulenterne tilbyder:

Gratis rådgivning til fagfolk og borgere om æresrelaterede konflikter og genopdragelsesrejser.

Specialiseret hjælp og rådgivning om:

- risikovurdering
- sikring af borgernes sikkerhed og tryghed
- koordination med relevante myndigheder og andre aktører
- opfølgning

Sikkerhedskonsulenterne for Region Midtjylland er forankret i Aarhus Kommune.

Bettina, 41 87 20 49, bgra@aarhus.dk

Heidi, 41 87 26 18, brhei@aarhus.dk

Mette, 41 87 44 64, mbach@aarhus.dk

Bugge, 23 84 48 24, bulip@aarhus.dk

- **Koordinationsenheden**, koordinerer mellem aktører og myndigheder, der samarbejder i sager om genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold. Koordinationsenheden tilbyder rådgivning og undersøger mulighederne for at hjælpe personer retur til Danmark, hvis de har lovligt ophold eller ret til indrejse i Danmark.

Kontakt mandag – fredag kl. 8.00 – 16.00: +45 72 14 22 00.

Udenfor åbningstid: Udenrigsministeriets globale vagtcenter: +45 33 92 11 12

Politi (akut): 114

RED rådgivning: +45 70 27 76 66

➤ **VISO:**

Den Nationale videns -og specialrådgivningsorganisation på det sociale område.

VISO tilbyder rådgivning til fagpersoner om:

- Personsager: risikovurderinger, faglig sparring, udredning og samtaler med borgere og familier
- Grupper af borgere: Opkvalificering af fagpersoners viden.

Telefon: 72 42 40 00

➤ **RED Rådgivning:**

Et landsdækkende tilbud om professionel rådgivning om æresrelaterede konflikter. De rådgiver både unge, forældre og fagpersoner, der enten oplever eller arbejder med æresrelaterede konflikter.

RED Rådgivning tilbyder:

- Mægling i familierne
- kan bevilge psykologhjælp til den borger, der står i en æreskrænkelser
- gratis anonymt
- alle aldre

Hotline: døgndækning alle dage.

Rådgivning unge: 70 27 76 66 døgndækning

Rådgivning fagpersoner: 70 27 76 86 hverdage 9.00 – 15.00

Forældrerådgivning: 70 27 03 66 hverdage 9.00 – 15.00

Desuden har de:

- **RED Safehouse** som er landets mest sikre og specialiserede krisecentre for unge og par mellem 16 - 30 år, der er på flugt fra æresrelaterede konflikter omhandlende kontrol, vold, tvangsægteskab eller trusler herom.
- **RED+** som er et krisecenter for LGBT+unge med æresrelaterede problematikker. Det er for alle køn i aldersgruppen 16 - 30 år.

➤ **Udenrigsministeriet/Koordinationsenheden:**

Ved bekymring for eller konkret viden om, at en borger er udsat for tvungen udrejse af Danmark eller ufrivilligt ophold i andet land, skal Udenrigsministeriet orienteres.

Udenrigsministeriets Borgerservice

Udenrigsministeriets Globale Vagtcenter

Telefon: 33 92 11 12, døgnåben.

➤ **Politiet:**

Hvis en borger er truet eller udsat for kriminelle handlinger, skal politiet orienteres. Man kan evt. forud for anmeldelse henvende sig til politikredsens ressourceperson på området for råd og vejledning.

Når en sag registreres som ærekrænkelse ved politiet, vil de have et særligt fokus på denne.

4. Kommunikation

Kommunens medarbejdere har tavshedspligt i forhold til oplysninger om borgere og deres private forhold. Tavshedspligten betyder, at kommunens medarbejdere ikke må be- eller afkræfte oplysninger, at medarbejderne ikke må udlevere oplysninger og at medarbejderne ikke må kommentere på sagen til pressen.

I forbindelse med konkrete sager, hvor pressen henvender sig, er direktøren for Familie og Kultur ansvarlig og den man henviser til som medarbejder.

Bilag 1. Støtte til børn efter partnerdrab i familien

Social- og Boligstyrelsen har den 26. september 2024 publiceret ”Støtte til børn efter partnerdrab i familien – en guide til kommuner”.

Guiden er målrettet kommunernes myndighedsafdelinger og præsenterer de konkrete opgaver, faglige opmærksomhedspunkter og tværfaglige samarbejdsrelationer, som kommunens børne- og ungerådgiver skal varetage i de sjældne og komplekse sager, hvor børn oplever, at deres ene forælder forvolder den anden forælders død.

Guiden kan findes her: <https://www.sbst.dk/udgivelser/2024/stoette-til-boern-efter-partnerdrab-i-familien-en-guide-til-kommuner->